

ФОРМУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГООРІЄНТОВАНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

к.е.н., асистент **Бондар Т.В.**

Сумський державний університет (Україна)

Важливим завданням у сучасних умовах розбалансованого соціально-економічного розвитку постає формування організаційно-економічного механізму забезпечення екологоорієнтованої конкурентоспроможності, який би спирався на положення системного підходу та містив надійний потенціал своєї реалізації (наявність адаптивної, ефективної організаційної та інших складових).

Організаційно-економічний механізм забезпечення екологоорієнтованої конкурентоспроможності має ґрунтуватися на теоретичній моделі підприємства як відкритої системи (системній моделі підприємства). У результаті проектування підприємство уже має певний потенціал розвитку. Внаслідок організаційного проектування підприємства виокремлюється потенціал його самоорганізації. У процесі діяльності підприємство накопичує потенціал реалізації зовнішніх зв'язків. Важливим завданням постає визначення величини потенціалу та його основних складових на кожному етапі життєвого циклу підприємства. Окремі види потенціалів можуть бути відсутніми на тих чи інших етапах життєвого циклу підприємства.

Розглянемо сутність та основні види потенціалу підприємства з позицій системної методології розвитку, враховуючи структурний та динамічний аспекти розвитку.

Потенційна спроможність підприємства до забезпечення випуску конкурентоспроможної продукції може бути охарактеризована потенціалом конкурентоспроможності підприємства. Потенціал конкурентоспроможності підприємства складається з окремих потенціалів: потенціалу розвитку, потенціалу самоорганізації, потенціалу реалізації зовнішніх зв'язків.

Потенціал розвитку – це конкурентоформуєчий потенціал підприємства, що утворюється на таких етапах життєвого циклу підприємства, як продукування та обґрунтування ідей щодо створення підприємства (перший етап); проектування (другий етап); будівництва та формування техніко-технологічної бази виробництва (третій етап), та характеризує потенційну спроможність підприємства до сприйняття інноваційних ідей розвитку та удосконалення компетенцій у сфері техніки, технологій та праці на основі закладення у проектну модель підприємства факторів інноваційного розвитку.

Потенціал самоорганізації – це конкурентозабезпечуючий потенціал підприємства, який формується на таких етапах життєвого циклу підприємства, як освоєння проектної потужності (четвертий етап); функціонування (п'ятий етап); розвитку (шостий етап), та характеризує спроможність підприємства до підвищення рівня організації внутрішньовиробничої діяльності на основі врахування всієї сукупності внутрішньовиробничих зв'язків і відносин.

Потенціал реалізації зовнішніх зв'язків – це конкурентопідтримуючий потенціал підприємства, що формується на таких етапах життєвого циклу підприємства, як функціонування (п'ятий етап); розвитку (шостий етап); спаду (сьомий етап), та характеризує адаптаційну спроможність підприємства до ринкових впливів на основі врахування всієї сукупності зв'язків і відносин підприємства із навколишнім середовищем.

Розглянемо більш докладніше складові організаційно-економічного механізму екологоорієнтованої конкурентоспроможності підприємства: важелі, методи та інструменти механізму.

До важелів управління екологоорієнтованою конкурентоспроможністю підприємства відносяться такі: створення екологічних конкурентних переваг; екологічна стандартизація системи управління підприємством; впровадження стандартів якості продукції; впровадження принципів процесного управління; забезпечення відповідності функцій структури підприємства.

До методів забезпечення екологоорієнтованої конкурентоспроможності підприємства слід віднести: перерозподіл величин використання потенціалу конкурентоспроможності за етапами життєвого циклу підприємства; рівномірне використання потенціалу конкурентоспроможності підприємства упродовж його життєвого циклу; реструктуризація; екологізація; системний аналіз організації, що включає аналіз зовнішнього середовища; оцінка потенціалу конкурентоспроможності підприємства; адаптація; оцінка рівня конкурентоспроможності з урахуванням відверненого збитку довкіллю.

Організаційно-економічні інструменти управління розглядаються у розрізі етапів життєвого циклу підприємства, і включають ефективне організаційне проектування підприємства, програму екологізації, план з оптимізації доданої вартості з точки зору величини суспільно значущої цінності продукції підприємства та ін.

Таким чином, даний механізм ґрунтується на розгляді підприємства як відкритої системи у часі та просторі і надає можливість розглядати якнайбільшу кількість факторів і підвищувати таким чином системну стійкість підприємства, а також планувати розвиток підприємства у розрізі етапів його життєвого циклу.